



**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatus S. Inquisitionis Hispaniarvm Qualificatoris, Et
Olim Complvti Sacrae Theologiae Professoris. Opvs
Theologicvm, iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertivr ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1664

Quæst. 2. Quid sit, quid ve complectatur natura, supra qua[m] ens
supernaturale dicitur esse.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76990)

vox, vt videre est in Dionys. epist. 4. ad Caium, Damasc. lib. 3. de Fide cap. 15. & lib. 4. cap. 12. 14. & 15. aliisque in locis, & Cyrill. Alex. lib. 1. in Ioan. cap. 13. & 14. Patres etiam Concilij Arausic. 2. August. Prosp. Fulg. & alij dona, quæ nos voce istâ significamus, verbis æquivalentibus dicunt, esse supra naturam in sensu dicto. Quinimo, cum Greg. 13. & Pius V. in Bulla editâ contra Michalem Baium inter alias eius propositiones damnent propositionem 22. qua ait, *Humane nature sublimatio etiam in consortio diuine nature debita fuit integritati primæ conditionis: ac proinde naturalis dicenda est, non supernaturalis.* Et proposit. 24. simile quid habentem; canonicè profectò definita, seu approbata censenda est huiusmodi vox secundum sensum explicatum.

4 Penes quem rursus supernaturale diuiditur in supernaturale simpliciter, quod solum, absolute loquendo, dicitur tale, & in supernaturale secundum quid. Primum est, quod superat, siue excellit vniuersam naturam, vt gratia, sanctificans, vnio hypostatica, & similia. Secundum, quod solum est supra vnâ, aut alteram naturam particularem, vt sensus comparatione lapidis, intellectus comparatione bruti, & huiusmodi.

5 Præterea Thomistæ aliqui cum Caiet. 1. p. q. 12. art. 5. aliud vocant supernaturale excellentiæ dignitatis; qualis, inquiunt, est solus Deus omnem naturam creatam dignitate excellens. Aliud supernaturale excellentiæ causalitatis, seu virtutis; qualia sunt, aiunt, cætera entia simpliciter supernaturalia: quæ licet interdum quoad dignitatem, seu perfectionem ab aliquo ente naturali excedantur, in nullius tamen causalitate, siue virtute continentur.

6 Denique frequentissima est, & celeberrima diuisio entis simpliciter supernaturalis in supernaturale quoad substantiam, & supernaturale quoad modum. Supernaturale quoad substantiam est, cuius substantia, seu essentia, siue entitas supra vires, & exigentiam nature est, vt gratia sanctificans, fides diuina, &c. Supernaturale verò quoad modum est, quod intra vires, & exigentiam nature quoad entitatem continetur: quoad modum verò, quo producit, superat illas, vt restauratio visus amissi, recuperatio repentina salutis, & similia. Quæ omnia ex decursu disputationis amplius constabunt, fusiusque à nostro Ripald. disp. 1. de Ente supra, proposita sunt.

QUESTIO II.

Quid sit, quidve complectatur natura, supra quam ens supernaturale dicitur esse.

7 **C**um ens supernaturale relatè ad naturam, supra quam esse dicitur, innotescat, ad eius quiditatem capiendam, quiditas imprimis talis nature venanda est. Suppono primò tanquam certum, neque naturam sumptam vniuersè pro essentia, neque naturam sumptam pro Deo, neque naturam sumptam pro totâ collectione aut creaturarum vniuersè, aut causarum esse eam, supra quam ens supernaturale ponitur: quia ens supernaturale neque est supra suam, aliorumque entium supernaturalium essentiam, neque est supra Deum, neque supra collectionem aut creaturarum, aut

causarum, in qua ipsum clauditur, vt constat. Suppono secundò etiam vt certum, naturam, supra quam constituitur ens supernaturale, vt minimum completi sub se omnes substantias creatas de facto existentes, atque etiam ea accidentia, quæ ipsis connaturalia sunt: quia hanc collectionem entium vt minimum intelligunt Concilia, & Patres usurpatione nature, dum dona supernaturalia gratiæ supra naturam esse prædicant contra Pelagium, aliosque hæreticos, vt amplius ex dicendis constabit. Difficultas ergo eò reducitur, an natura, supra quam euellit ens supernaturale, præter substantias existentes, & accidentia ipsi congenita, aliquas substantias præterea, aut omnes purè possibiles, earumque subinde accidentia connaturalia complectatur.

Prima sententia negat. Pro qua P. Ripald. disp. 3. de Ente Supern. sec. 1. refert P. A. gid. Concil. disp. 4. de actibus supernaturalibus n. 9. & alios Recentiores.

Secunda autem sententia asserit, naturam, quam superat ens supernaturale, omnem omnino substantiam creatam, & creabilem, siue existentem, & possibilem comprehendere. Ita Caiet. 1. p. q. 12. art. 4. Fasol. ibidem n. 20. Arrub. disp. 20. n. 21. Tanner. disp. 2. q. 6. dub. 3. n. 4. & Gran. 1. 2. cont. 8. de Gratiâ tract. 4. disp. 8. sec. 2. Quibus consentit Arriag. 1. p. disp. 3. sec. 1. & 3. Hi namque Doctores negant possibilem substantiam supernaturalem, cui aliquod ens supernaturale connaturale sit.

Tertia sententia est, naturam supra quam eleuatur ens supernaturale, esse omnem substantiam existentem, & possibilem impotem suis viribus videre Deum. Admittit namque sententia hæc possibilem substantiam supernaturalem competentem suis viribus videre Deum. Ita Petr. Hurt. in manuscriptis de visione Dei, testante eodem Ripaldâ supra.

Quarta sententia, quam tenet Ripaldâ ibidem sec. 2. est, naturam, supra quam essertur ens supernaturale, esse collectionem substantiarum non existentium, earumque possibilem, quæ existentibus annexæ, & affines sunt. Sunt autem huiusmodi, inquit, quæ intra vires naturales existentium physicas, aut intentionales quiditatiuè continentur, ita, vt ab earum naturali virtute aut physice causari, aut quiditatiuè cognosci possint, ad qualque proinde existentes transcendentaliter referuntur.

Quintam sententiam tuetur insuper idem Ripald. sec. 4. Qui supponens ex dicendis à se disp. seq. ens supernaturale esse ex proprio, & absoluto conceptu, quod cum gratiâ iustificante aliquo modo connexum est, ait, naturam, supra quam illud constituitur, collectionem esse omnium substantiarum, & accidentiarum tam existentium, quam possibilem, quæ nullatenus cum gratiâ iustificante connexa sunt.

Sexta sententia quorundam Recentiorum est asserentium, naturam, quam superat ens supernaturale, collectionem esse substantiarum existentium, & earum possibilem, quæ aliqua ratione existentibus debentur, & circa quarum existentiam Deus aliquem effectum saltem simplicem habere tenetur ex eo præcisè, quòd eas, quæ modo existunt, produxerit. Supponunt enim hi Recentiores, vnâ substantiam alteram, cum quâ vniuersum componit perficere aliquo modo, illique eo iure deberi. Sicut vna pars alteram, cum qua componit totum, perficit, & illi debetur. Tum Deum.

Deum, qui debitor est huiusmodi naturalium debitorum, quoties vnum ens debetur alteri, teneri habere affectum aliquem aut efficacem, aut simplicem circa id, quod debetur, attentâ præcisè naturâ eius, cui est debitum. Pro exactâ, perspicuâque resolutione huius, & sequentium quæstionum, aliquot hic hypothèses oportet præmittere, ut sequitur.

Hypothesis 1.

14 Entia supernaturalia, quæ de facto dantur, sumpta in speciali, notissima sunt in Theologia; quinimo in totâ Ecclesiâ Dei. Notitiâ videlicet per fidem potissimum acquisitâ ex diuinâ reuelatione, quæ vel in factis Litteris, vel in Ecclesiâ definitionibus continetur. Talia enim sunt visio beatificâ, & alia dona beatitudinis, gratia sanctificans, fides, spes, charitas, & alia virtutes infusæ, gratia gratis data, & dona Spiritus sancti cum auxilijs, alijsque compingentijs, quibus eleuatur natura ad exercendas operationes huiusmodi virtutum, atque donorum. Tum vnió hypostatica, character, & cætera, si quæ sunt huiusmodi, de quorum existentia constat per fidem, necnon miracula superantia vires naturæ, quæ per experientiam in super ratione accedente innotuerunt. Dicuntur autem cuncta hæc supernaturalia: quia, vt etiam habemus ex fide, ex Patrumque, & Theologorum communi consensu, non à naturâ, sed à gratiâ Dei sunt oriunda: cum sint dona collata à Deo merè gratuito, non solum ultra facultatem, sed ultra debitum naturæ. Pro cuius intelligentiâ sit.

Hypothesis 2.

15 Quæcunque in toto hoc Vniuerso iuxta naturæ facultatem proueniunt, ex iure quoddam debitoque naturali ducunt originem. Quomodo enim in qualibet benè constitutâ republicâ ius habet morale vnusquisque ciuium ad faciendâ aliqua, aut possidendâ consentaneâ ad suum statum, & conditionem. Vnde nascitur in Principe, siue Governatore respblice debitum quoddam morale seruandî illâ talia iura. Ita in ordinatissima istâ Mundi vniuersitate vnumquodque entium, quæ in illâ existunt, ius naturale habet ad aliqua præstanda, vel possidenda consentaneâ ad suam naturam, siue essentiam, & conditionem. Vnde in Deo Opifice Mundi, ac Governatore debitum quoddam naturale resultat seruandî illâ talia iura. Et sicut interdum in humanâ republicâ competit ius communitati, quod singulis, communitatis non competit determinatè, sed summum huic, vel alteri, aut his, vel illis sub disunctione. Ita in vniuersitate rerum aliqua iura habent species, quæ singula indiuidua non habent, proindeque non in singulis, sed in his, aut alijs debent impleri. Adde, sicut in republicâ interdum singulari ciui ius ad præstandum, aut obtinendum aliquid competit non semper, nec pro determinato tempore, sed pro hoc, aut alio tempore sub disunctione. Ita pariter in Vniuerso quandoque enti singulari

competit ius ad aliquid aliquando præstandum, aut obtinendum, non tamen semper, aut pro tempore determinato. Denique, sicut iura moralia ciuium non semper eis competunt absolutè, sed sæpe respectiue ad alios ciues, proindeque sæpe exoriuntur lites, & exigentibus duobus, aut pluribus rem eandem, Princeps illi eam adiudicat, qui omnibus vndeque pensatis, præstantius ius habere censetur, quantumvis alij molestia, aut etiam violentiâ patiantur. Ita in vniuersitate rerum sæpe iura non absolutâ, sed respectiua sunt: atque ita, cum duæ, vel plures res oppositis exigentibus decertant, ei, quæ pensatis omnibus, præstantius ius habet, conferri debet, quod exposcit contra exigentiam cæterarum, aut etiam cum earum violentiâ, vt, quando causæ contrariæ congreduuntur, cernere licet. Hinc ego duplicem exigentiam naturalem in rebus vniuersi distinguo. Alteram iuridicam, contra quam citra miraculum fieri nequit. Alteram non iuridicam, contra quam sæpissime fit: quia iuribus aharum rerum, quæ prævalent, ita debetur.

16 His positis, ad tria capita reduco omnes exigentias, omniaque iura, siue debita vniuersæ naturæ iuxta tria, quæ res vniuersi naturaliter exigunt, aut iuridicè, aut non iuridicè. Ea autem sunt, quibus intra limites status sibi naturalis (hoc est, consentanei, ac proportionati suæ naturæ, seu essentiz) aut perficiuntur in ordine ad esse, aut instruuntur in actu primo in ordine ad operari, aut adiuuantur in actu secundo in ipsâ operatione. Incipio ab hoc postremo.

17 Tenim qualibet causa instructa iam, atque completa in actu primo cum omnibus requisitis ad operandum, concursus Dei comitantem exigat ad integrum actum secundum, quem ita instructa potest elicere: debetur autem ei quantum petit, si ius oppositum non occurrit, quod debitum eius, aut integrè extinguit, aut minuat: si enim tale ius contrauenit, amplius, quàm illud patitur, non debetur. E.g. ignis approximatus aquæ concursus Dei petit ad producendos in illâ sex gradus lucis, atque etiam sex gradus caloris simul in primo instanti approximationis: quia tantum est, quod potest simul producere potentia physicâ, quam habet. Verùm, etsi comparatione lucis producendæ integer concursus, quem petit, debeat, & præbeat: quia nullum est ius oppositum, quod contraueniat, eo ipso, quod lux contrarium non habet: at comparatione caloris nec debetur, nec datur integer concursus, quem petit: quia ius oppositum, quod habet aqua ad conseruandum suum frigus, ac resistendum per illud calori contratio, id non permittit. Quo fit, vt petente aquâ ex vnâ parte integrum frigus conseruare, & igne ex aliâ integrum calorem inducere pro primo instanti, naturæ æquitas vtriusque debeat, plus, aut minus iuxta vniuersi cuiusque naturam, & dignitatem. Tantumdemque euenit in reliquis partibus temporis, quo durat applicatio. Vnde nascitur, vt alteratio contrariorum successiue fiat, vt latius explicauit suo loco. Similiter, dum lapis grauitat ad centrum, concursus Dei exposcit semper ad descendendum: at non semper illi debetur, sed solum, quando exigentia, & ius vrgentius impulsus contrarij non præualet. Porro, quando causa completa in actu primo est necessaria, absolutè exigat concursum, & absolutè debetur illi, cum debetur: quando verò est libera, veluti conditionate solum



exigit, & ei debetur, pro casu videlicet, quo sese ad operandum sponte sua est determinatura, nisi concursus ipse negetur.

18 Et quoniam petens aliquid ab altero indifferenter supponit illum ad dandum, vel nondandum, & se ad recipiendum, vel non recipiendum, quod petitur; (serio enim non possum ego à te petere id, quod neque tu potes non dare, neque ego possum non accipere); ideo, si cum proprietate aliqua loquendum sit, dicendum utique est, prædictam exigentiam causarum, & ius ad concursum diuinum, non præsupponere; sed potius præcedere decretum concurrenti Dei: quia, posito tali decreto, nec Deus potest non concurrere, nec causà non potiri concursu eà ratione, quæ illum petit, conditionatè scilicet, si libera est, & absolutè, si necessaria. Quinimo, cum sit possibile, uti fatentur omnes, causam in negatione concursus posse violentiam pati, non modo exigentia, verum etiam conatus, quantum est ex se, ad operandum, contra quem sit violentia, debet in causà præcedere ante decretum concurrenti. Si enim ad talem conatum requireretur tale decretum, ut quidam Recentiores Philosophi opinati sunt, nunquam posset causa pati violentiam aut in negatione sui actus, aut in receptione contrarij: quia, deficiente decreto, non esset in causà conatus requisitus ad patiendum violentiam; & posito decreto, non est possibilis negatio concursus, ut constat, & consequenter neque positio actus contrarij.

19 Pergo ad secundam exigentiam, & ius naturale, quod habent res, ut compleantur in actu primo ad operandum proportionatè ad suam naturam. Loquor autem non de complemento cogito rei aut à principio, aut pro certa ætate instar passionis eius inseparabilis: qualia esse solent facultates, & instrumenta operandi: quia hoc ad tertiam classem perfectionum referuo, utpotè perficiens etiam rem in ordine ad esse: sed de complemento accidentariè rei obueniente, qualis est impressio, vel excitatio speciei ad intelligendum, cogitatio obiecti, ad appetendum, approximatio agentis ad passum, &c. Et dico, respectu talis complementi ut minimum esse exigentiam, & ius in specie, ut illud aliquibus indiuiduis aliquando tribuatur iuxta naturam, & dignitatem ipsius speciei, & conditionem operationis, ad quam tribuitur. Alioquin frustra existeret in rerum naturà potentia nunquam ad actum reducenda defectu complementi: quod contra æquitatem naturalem esse videretur. Adde tamen, singula etiam indiuidua videri exigere, imò & ius habere, ut de prædicto complemento interdum eis provideatur; licet non semper, neque in eadem mensurà, aut gradu: quia etiam in singulis indiuiduis videtur frustraneam fore potentiam, quæ aliquando, & aliquo modo ad connaturaliter operandum non completeretur. Hoc tamen ius indiuiduorum à contrarijs iuribus concurrentibus sæpissimè potest, soletque extingui iuxta eam, quæ dicebamus n. 17.

20 Restat tertia exigentia, & ius rerum ad ea, quibus in ordine ad esse connaturaliter perficiuntur. Quæ in duplici sunt differentia. Alia, quæ congenita sunt ipsis aut à principio, aut pro certa ætate tanquam passiones inseparabiles: & ad hæc quidem præter exigentiam ius habent singula indiuidua, nisi, quod quandoque extinguitur à contrarijs iuribus concurrentibus; uti euenit in monstris effectibus, qui sæpè in vniuerso cer-

nuntur. Alia verò, quæ accidentariè obueniunt rebus; & ad hæc etiam saltem aliquando obtinenda videntur & exigentiam, & ius habere singula indiuidua: quia æquum videtur, ut vnum, quodque perfectione sibi proportionatè, & possibile quandoque saltem perficiatur; tametsi ius istud, utpote cæteris debilius, frequentius à contrarijs concurrentibus labefactari soleat. Et quidem hæc connaturalia accidentia hoc maxime differunt ab illis, quæ præternaturalia, seu neutra vocantur, qualis est lux respectu aeris, quod prima rebus, quas perficiunt, aliquo modo sunt debita; posteriora verò nullo modo; tametsi semper sint debita causis, à quibus fiunt.

Est tamen hic obiter dubitabile, an accidentia commemorata præternaturalia, seu neutra non solum non debeantur subiectis, respectu quorum talia sunt, sed neque ab ipsis exigantur. Vnde debet dicendum, exigi: quia vnumquodque potest petere, quod sibi est conueniens, quantumvis debitum non sit. Arbitror tamen, melius dictum iri, huiusmodi accidentia à dictis subiectis non exigi. Primo: quia exigere propriè est petere, aliquod tanquam debitum. Secundo: quia, cum Deus ut Auctor vniuersalis, atque gubernator nature, ad quem ut sic diriguntur naturales istæ exigentiæ, solum attendat ad iura nature adimplenda, frustra exigent ab ipso res naturales quidpiam sibi conueniens aliter, quam prætextu iuris, quod vel reuerà habeat ad illud, vel lite exorta cum alijs rebus, veluti præterdunt habere. Itaque negant rebus non solum ius, cui respondeat debitum, sed etiam exigentiam respectu accidentium eis præternaturalium aptis loquuntur consentaneè ad analogiam iurium, & exigentiarum moralium, quam in hisce naturalibus semper insequimur. Insequimur autem iure optimo. Quia per has metaphoras nature rerum, in quibus fundantur, satis appositè declarantur, atque notificantur. Virum autem comparatione totius nature entia aliqua possint esse præternaturalia, & quo à supernaturalibus differant, inferius constabit. Ex dictis autem modo constat, naturam non habere exigentiam respectu accidentium ipsi toti præternaturalium, aut supernaturalium; utpote quæ eiusdem nature omnia iura, omneque debitum transcendunt. Vnde dicemus etiam inferius, neque appetitum innatum ad talia accidentia illam habere.

Itaque, quidquid res naturales exigunt, aut est illis debitum, aut est eiusmodi, quod deberetur quidem, nisi occurreret ius urgentius oppositum. Quoties autem rebus naturalibus negatur, quod exigunt, violentiam quamdam late acceptam contra talem exigentiam pati dicuntur. Dico late acceptam. Quia violentia stricta solum fit, quando ad eum conatus in oppositum: conatus autem solum censetur esse in causis præsertim effectiuis, quando completæ in actu primo cum omnibus requisitis ad operandum ita ad operationem propendunt, in illamque veluti conatus prodire, ut verè, & cum effectu prodirent, nisi concursus, quem exigunt, negaretur. Ex quo patet, violentiam strictam solum fieri contra exigentiam concursus Dei propter conatum, quem secum fert. Contra alias verò exigentias vel complementi actus primi ad operandum, vel perfectionis ad essendum strictam violentiam non fieri, sed summum lato modo sumptam: quia istæ sunt exigentiæ sine conatu. Vnde, etiam, quando sunt iuridicæ, contra illas supernaturaliter fieret

ret iuxta mox dicenda; adhuc non essent dicendæ pati strictam violentiam: quia ad strictam violentiam non sufficit auferre aliquid contra ius, nisi auferatur contra conatum oppositum; qui non eo ipso, quod est ius, censetur adesse in naturalibus; sicut neque adest in moralibus.

23 Aduerto hic P. Ripal. disp. 5. de Ente supern. sec. 4. n. 35. duas in rebus exigentias distinguere. Primam vocat necessitatis, qua vnumquodque id dicitur exigere, quo ad aliquid præstandum, vel obtinendum indiget, cuiusvis generis illud sit; vt si quis dicat, homo, vt mundetur à peccato, gratiam iustificantem exigit; vt fidem supernaturalem concipiat, habitum exigit infusum. Verùm hæc improprie valde, & abusive dicitur exigentia; cum potius indigentia dici debeat, vt est reuerè, ad præsentem institutum non facit. Secundam, de qua nos hæcenus tractauimus, & vera exigentia est, valdeque ad rem præsentem conducens, exigentiam connexionis vocat Ripalda, putans, de conceptu eius esse, quod res exigens aliud quidpiam cum possibilitate eius essentialiter connexa sit. Cæterum connexio hæc importunè ad huiusmodi rerum naturalium exigentias exposcitur; cum non minùs illæ sint adscribendæ rebus in sententiâ talem connexionem negante, quàm in sententiâ concedente. Sicut enim, suppositâ possibilitate caloris, ignis absolute dicitur potens calorem producere tam ab ijs, qui negant substantiæ ignis connexionem transcendentalem cum possibilitate caloris, quàm ab ijs, qui concedunt. Ita pariter, eadem possibilitate suppositâ, ab vtriusque dicendus est ignis absolute exigere productionem caloris. Illud erit discrimen, quod in sententiâ concedente prædictam connexionem, conceptus tam potentia, quàm exigentia ignis fors dici poterit non inuoluere intrinsicè possibilitatem caloris; sicut in sententiâ negante: esse enim in primâ denominationem intrinsicam; cum sit in secundâ partim extrinseca: eo quod iuxta hanc, etiamsi ignis permaneret casu, quod calor non esset possibilis; at, sicut tunc non diceretur absolute potens calorem producere, ita nec diceretur absolute exigens producere illum: quia nulla res censetur exigere, quod sibi est obtentu impossibile; sicut in moralibus nemo potest serio petere, quod impossibile iudicat. Deinde hic etiam aduerto, licet indebitum id solum dicatur, loquendo strictè, cuius contradictorium est debitum, vt supra statuimus disp. 16. num. 53. latius tamen usurpari à nobis hoc nomen in hac disp. pro quouis non debito: siue sit, siue non sit debitum contradictorium eius.

Hypothesis 3.

24 Deus vt Auctor, atque Governator naturæ nihil omnino præstat; sed nec præstare potest, quod sit contra ius, vel ultra ius, seu contra, vel ultra debitum naturæ. Quia quidquid contra, vel ultra tale ius, seu debitum sit, supernaturaliter sit; atque ita non ad Deum, vt Auctorem naturæ, sed vt Auctorem gratiæ, aut supremum Dominum spectat. Quemadmodum enim Princeps humanus, dum præcisè agit personam iudicis, nil prorsus potest agere, præterquam seruare unicuique subditorum ius suum: si quid enim aut contra, aut ultra ius subditorum præstat, ad ipsum id pertinet, non, tanquam ad iustum iudicem, sed vel tanquam ad

supremum Dominum, cui fas est iura subditorum inuertere, vel tanquam ad liberalem Principem, qui gratis de suo potest subditis benefacere ultra id, quod ipsis debetur. Ita pariter Deus, qui in quantum Governator naturæ veluti iudicis personam agit constituti ad seruanda naturalia iura, quæ cunctæ res vniuersi habent indiesque acquirunt, postquam illud ita creatum, ac dispositum est, nil aliud vt sic, quàm talia iura seruare, potest. Quidquid autem aliud aut contra, aut ultra iura ipsa supernaturaliter præstat, id non ad ipsum tanquam ad Auctorem, seu Governatorem naturæ; sed vel tanquam ad supremum Dominum, si sit contra iura, vel tanquam ad liberalem Principem, si sit ultra illa, refertur.

Hinc apparet, bifariam posse esse aliquid supra naturam, seu supernaturalè. Primò, si sit contra ius, seu debitum alicuius rei naturalis. Secundò, si sit ultra, seu præter ius, aut debitum vniuersæ naturæ. Dico vniuersæ. Quia, quod est præter debitum rei, cui tribuitur, si sit iuxta debitum alterius, non dicitur supernaturalè, sed præternaturale; idque non absolute, sed respectiue ad eam rem, præter cuius debitum est. Sic lumen aeri tributum ipsi aeri præternaturale vocatur, quia ipsi aeri non est debitum: absolute tamen non est præternaturale, nedum supernaturalè, sed naturale: quia debitum est causæ, à qua fit, tanquam effectus proportionatus eius. Quoniam autem raro Deus peruertit iura naturæ faciendo contra illa; sæpissimè autem ultra vniuersæ naturæ debitum sua dona largitur: ideo de ratione miraculi, quo naturæ iuri contravenitur, est, quod sit rarum. Dona autem gratiæ ultra naturæ iura collata miracula uon appellantur, nisi sint rara: quia tunc, etsi non contra, sed præter naturæ iura sint, miracula etiam non sine proprietate vocantur, atque inter vera miracula à solo Deo factibilia censentur. Ea enim mirabilia, & insolita, quæ arte Dæmonis, aut Angelorum, virtute fiunt, vel fieri possunt, vulgòque etiam miracula solent vocari, non excedunt iura naturæ; sed iuxta illa fiunt virtute naturalium causarum, quæ insolito modo vi naturali Dæmonum, aut Angelorum applicatæ actiue passiuè insolito modo, sed debito sibi supposita applicatione, operantur: quæ etiam insolita applicatio virtuti naturali tum liberi arbitrij, tum facultatis executricis Dæmonum, & Angelorum debita est. Quocirca huiusmodi mirabilia vera miracula non sunt, sed tantum apparentia. Ad verum quippe miraculum duo sunt necessaria. Primum, quod verè sit supernaturalè, id est aut contra, aut ultra debitum naturæ patratum. Secundum, quod exorbitet ab ordinariâ prouidentia, quam Deus vt Auctor supernaturalis exercet: quæ quidem in elargiendis donis supernaturalibus conferentibus ad animarum salutem potissimum distenta est.

26 Ex hoc obiter deprehendes, cur non sit præsumptio illicita petere à Deo dona animæ pertinentia ad salutem, quantumuis ea sint supernaturalia; cum tamen plerunque sit præsumptio illicita petere à Deo miracula. Dux namque sunt differentia. Prima, quod dona animæ conferentia ad salutem, in quocunq; gradu petantur, semper sunt necessaria aut ad obtinendam gratiam, & gloriam absolute, aut ad obtinendam maiorem gratiam, & gloriam, quam sine limite maiorem, & maiorem licet, imò & expedit nobis desiderare. Secunda, quod eiusmodi dona non exorbitant à communi prouidentia, quam

quam Deus exercet vt Auctor supernaturalis . At verò miracula & sunt aliena à communi Dei providentiâ ; & sunt vt implurimum minus necessaria , quàm opus erat , ad hoc , vt à Deo licetè peti possent .

27

Ex his nascitur dubiolum quoddam nonnullam præ se ferens difficultatem , cuius solutio lucem adiecit ijs , quæ diximus . Videtur enim , fas non esse petere à Deo pluuiam , fructuum terræ vbertatem , corporum valetudinem , & similia , quæ passim petimus . Quoniam aut intendimus , quòd hæc succedant vel contra , vel ultra naturæ debitum : & hoc est petere miracula , quòd fas non est : quia huiusmodi naturalia dona non possunt dari sine miraculo , si danda sunt , alterato iure naturæ . Aut intendimus , quòd ea succedant secundum debitum , & iura causarum naturalium : & sic oratio prorsus videtur inutilis , & nugatoria : quia , quòd iuxta debitum , & iura causarum naturalium est prouenturum , necessariò est prouenturum necessitate naturali ; siue petatur à Deo , siue non petatur . Otiosè igitur , & nugatoriè petitur . Respondeo tamen nihilominus , per orationes commemoratas nec petere nos miracula iura naturæ alteratura : nec petere , quòd aliàs est euenturum ex naturæ necessitate . Primò ; quia , licet causis naturalibus completis ad operandum in actu primo semper sit debitus concursus ad eos effectus , ad quos sunt completa iuxta dicta n. 17 . at non est eis debitum , quòd semper , & ad tales effectus completa sint , sed satis , superque sit earum naturali iuri , si aliquando , & ad effectus aliquos compleantur aut per applicationem , aut aliter iuxta dicta n. 19 . Quo superest optio providentiæ diuinæ , vt earum complementa vel proximè , vel remotè disponat in ordine ad effectus , quos nostris orationibus petimus ; aliàs aliter , aut alio tempore disponenda , si non poterimus , salvo semper earum iure . Secundò ; quia , licet Deus pro arbitrio suo sine respectu ad exigentiam aliarum causarum , applicando actiua passiuus , prouideret nobis effectus , quos petimus ab ipso orantes , adhuc nec faceret contra ipsarum causarum iura , nec ultra ius naturæ vniuersæ .

Quòd vt declarem , suppono vt certum , non solum causas necessarias , sed etiam liberias , quales sunt homines , & Angeli , habere ius naturale ad operandum pro suo arbitratu in hoc Vniuerso proportionatè ad suam naturam ; quinimo plerasque causas necessarias naturaliter esse subditas liberis in suis operationibus , quatenus quoad applicationem sibi necessariam ad operandum ab arbitrio illarum dependent . Etenim homines , & Angeli potestatem naturalem habent mouendi localiter , prout sibi arriserit , alia entia corporea , sicque applicandi actiua passiuus , qua ratione expedit , vt effectus , quos exoptant , proueniant . Habent insuper potestatem mouendi intentionaliter alia entia cognoscitiua , vel imprimendo , vel excitando in eis species , à quibus primùm actus cognoscendi , deinde actus appetendi , postremò operationes externæ proficiuntur . Igitur quemadmodum impulsus sursum extollens lapidem contra exigentiam , quam habet grauitas deprimendi illum deorsum , nec operatur contra ius grauitatis ; quia grauitas in conspectu tanti impulsus non habet ius ferendi lapidem deorsum , quòd aliàs haberet , si impulsus ipse non adesset : neque operatur ultra ius naturæ vniuersæ ; quia ipse impulsus , qui est pars naturæ , habet ius ad talem operationem . Ita quotiescun-

que agens liberum quilibet suis viribus proportionatum pro suo arbitratu operatur in hoc Vniuerso , contra quasque exigentias aliarum causarum operetur , neque earum iura labefaciat ; quia tales exigentiæ in conspectu agentis liberi ita volentis operari non sunt iuridicæ , etsi aliàs forent : neque operatur ultra vniuersæ naturæ debitum ; quia ipsum , quòd est pars naturæ , habet in tali casu ius , cui talis operatio debita est .

Hoc cum ita sit , pergo , & dicendum arbitror , Deam bifariam posse comparari cum hoc Vniuerso sumpto quoad naturalia præcisè . Primò vt Princeps , & moderatur eius . Secundò vt pars eiusdem præstantissima : sicut Princeps huius manus , & est gubernator reip. & pars principalissima eius . Sicuti ergo , quamuis Principi humano vt gubernatori reip. dumtaxat competat seruare illæ subditorum iura : así vt parti reip. principalissimæ etiam competat potiri iuribus proprijs ; qualia profectò habere potest , & debet , quantum cum iuribus subditorum compatibile est . Ita pariter , quamuis Deo vt gubernatori Vniuersi solum conueniat seruare illæ iura naturæ ; at vt pars eius præstantissima , non est , cur proprijs iuribus defraudetur . Ea igitur iura vt sic habere censendus est , quæ & cum dispositione Vniuersi , & cum iuribus naturæ benè coherent ; qualia erunt quidem iura , quam cæteræ causæ liberæ habent applicandi pro arbitrio suo actiua passiuus , in altiori tamen gradu , quàm illæ . Quibus quidem iuribus vtens Deus benè potest plura operari , de factoque operari censendus est ultra exigentiam , & debitum causarum naturalium ; quin ea miraculosa censi debeant . Et quamuis in Deo vt agente particulari non sint iura dicta , adhuc poterit citra miraculum per ministerium Angelorum , ipsorum iuribus vtendo , operari quæcunque per se cum talibus iuribus præstare possit . Quo tandem concluditur , optimè posse nos petere ab ipso , vt illa præstet ; quin aut miraculum petamus , aut nostra oratio sit otiosa , vt ratio dubitandi proposita n. 27 . obijciebat .

Hypothesis 4.

Vt aliquid alicui rei naturali iure sit debitum , duo interueniant , necessè est , nimirum & proportio aliqua , & aliquis titulus . Quemadmodum enim in humana rep. ad hoc , vt aliquid alicui civium morali iure debitum sit , duo sunt requisita . Et quòd sit ei proportionatum . Et quòd extet præterea titulus , in quo fundetur tale ius . Defectu enim proportionis neque honor debitus Prætori potest fabro debitus esse , neque munia fabro debita possunt debita esse Prætori . Defectu autem tituli multa sunt civibus non debita , quæ aliàs satis , superque illis proportionata erant . Ita pariter , vt aliquid naturali iure alicui rei debitum sit , duo omnino requisita sunt . Et quòd sit ei proportionatum , siue conforme . Et quòd vice tituli aliquod necessitudinis , seu specialis habitudinis vinculum intercedat , quale est , quòd cernitur inter causam , & effectus , inter essentiam , & passiones , & similia . Defectu huius quasi tituli lux non est debita aeri , cui tamen satis proportionata est . Defectu autem proportionis cognitio non est debita plantæ , cui improporionata est per excessum , nec passio corporea rei spiritali , cui improporionata est per defectum . Proportio enim aut per excessum , aut per

per defectum deesse potest, ut est notum: Quæ cum ita sint, planè consequitur, varijs ex causis nasci posse, ut aliquid toti naturæ indebitum sit, atque ita absolute non naturale. Primò ex defectu solius tituli; quo casu præternaturale absolute vocari poterit. Secundò ex improportione per defectum; quo casu infranaturale iure vocabitur. Tertio ex improportione per excessum; quo casu supernaturalè cum proprietate dicitur. Et huius generis sunt dona gratiæ, quæ supernaturalia nouimus. Quæ, ut denotentur Concilia, & Patres, idcirco naturæ indebita esse, quia illi improportionata sunt per excessum, sæpè dicunt, esse supra naturam, superare vires naturæ, excellere dignitate naturæ, esse supra naturæ debitum, & similia. Præter hos autem casus simplices, duo alij insuper compositi possibiles sunt. Alter, si ens sit naturæ indebitum ex improportione per defectum simul, ac ex defectu tituli; & hic ad secundum reduci potest. Alter, si sit ens naturæ indebitum ex improportione per excessum simul, & ex defectu tituli; qui potest renocari ad tertium. Ex quibus apparet primò, de ratione entis supernaturalis esse, quòd naturæ, cui est indebitum, improportionatum sit per excessum. Secundò, multa posse esse naturæ indebita, quæ propriè supernaturalia non sunt; sed vel præternaturalia, vel infranaturalia debeant vocari, iuxta diuersas habitudines, quas habent ad naturam.

31 Verùm enim verò, quamuis proportio, & improportio ad supra dictum ius naturale, ad eiusve defectum conducens plerumque in solis rerum naturis, quibus tribuitur, fundetur: at titulus, cui maximè tale ius nititur, alias præterea extrinsecas circumstantias exposcit, quorum defectu modò solet esse rebus indebitum, quod in aliâ rerum, aut circumstantiarum peristasi debitum foret, & vice versâ. Quemadmodum enim in moralibus frequentissimè vsu venit, ut sub tali constitutione reip. talibusque occurrentibus circumstantijs alicui cui non sit debitum, quod sub aliâ reip. constitutione, circumstantiarumque occurrentiâ debitum esset, vel è contrâ. Ita pariter in naturalibus accidit. Sic causæ applicatæ ad agendum minus debetur de effectu, quem exigit, & physicè potest, contrarietè contrario, quàm, si omni contrario careret. Sicut, quæ contrarium non habet, ad omne, quod potest, simul producendum ius habet: quale non haberet quidem, si contrarium occurreret. Et vniuersim multa iura proueniunt rebus sub illâ entium societate, & vniuersi dispositione, quæ non haberent quidem diuersis entibus associatæ, aut sub aliâ Mundi formâ dispositæ; & è conuerso. Quod pro varijs difficultatibus enodandis solet aduertendum esse.

Hypothesis 5.

32 Præter exigentiam, ius, ac debitum naturalia, de quibus hæctenus, alia exigentiâ, ius, ac debitum essentialia, tametsi minus propria possunt in rebus excogitari.

Nam, quoties vnum cum altero essentialiter connexum est: non incongruè dici potest aliud exigere essentialiter, iusque essentialè habere ad illud tanquam ad quid essentialiter sibi debitum. Idque sive ab illo distinguatur realiter, ut sæpè contingit, sive per rationem nostram duntaxat,

uti plerumque fit. Ad istud quippe genus exigentiæ iuris, & debiti essentialis minus propriè dicti qualibet distinctio extremorum: siue realitè, siue rationis cum fundamento in rebus sufficiens est. Porrò contra iura essentialia rerum Deus nihil præstare potest, quemadmodum contra naturalia: quia, quod essentialiter debetur, nequit sine contradictione negari; eo quòd, existente re, id, cum quo illa est essentialiter connexa, nequit sine contradictione deesse. Et quoniam, quod est essentialiter naturæ debitum, strictius, quàm, quod naturaliter, debitum est: idcirco illud potiori iure inter entia naturalia ad ordinem naturæ spectantia censi debet. Entia enim non naturalia, siue præter, siue infra, siue supra naturam sint, omne debitum naturæ excludunt tam essentialè, quàm naturale. Ex quibus omnibus apparet, exigentiam, seu petitionem, ius, & debitum in ea tria membra secari posse, (prout supra itidem disp. 5. q. 5. secimus), in quæ suis locis etiam diuidimus connexionem, oppositionem, necessitatem, possibilitatem, & alia huiusmodi: nempe in moralia, naturalia, seu physica, & essentialia, seu metaphysica. Quod ad scientiarum symmetriam non parum interest animaduertere.

Hypothesis 6.

Naturale, prout à supernaturali distinguitur, non solum vocatur à Theologis in presenti id, quod naturæ aliquo ex supradictis modis debitum est, sed etiam id, quod componit, siue constituit ipsam naturam, supra quam supernaturalè dicitur esse.

Quæcumque enim Deus per se primò produxit, quando vniuersum hoc compegit, entia naturalia vocantur; non quidem, quia ad exigentiam naturæ producta sint; cum ante ipsa nihil esset, à quo exigi possent; sed quia ipsammet constituunt naturam, supra quam supernaturalia euoluuntur. Partes quippe naturæ non abs re dicuntur naturales eo præcisè, quòd sunt partes naturæ; tametsi iure naturali nullatenus ipsi naturæ debite sint, ut contra Recentiores citatos supra inferius monstrabimus. Itaque Angeli de facto existentes substantiæ naturales dicuntur; non quidem, quia naturæ debite sint; nec, quia conseruatio earum sit naturæ debita, ut infra etiam q. 3. ostendemus contra Ripaldam; sed quia ipsis supernaturalia dona indebita sunt, ad eamque subinde naturam tanquam partes eius spectant, supra cuius exigentiam, seu debitum constituuntur ista dona. Hinc fit, nomen naturale iuxta duas significationes prædictas duos conceptus diuersos æquiuocè amplecti: nam esse aliquid partem naturæ, & esse debitum naturæ dissimiles conceptus, atque diuersi sunt, ut apparet. Vnde rursum efficitur, ut aliquid absolute sit supernaturalè à naturali conditum, non satis esse, quòd naturæ indebitum sit; sed requiri insuper, quòd non sit pars constituens naturam. Quare substantia, cui aliquid supernaturalè debitum esse, (de cuius possibilitate est quæstio postea tractanda), non propterea supernaturalis consuevit vocari; quia naturæ indebita est; (nam id multis etiam substantijs naturalibus conuenit, ut constat ex dictis); sed, quia ipsi donum supernaturalè

debitum esset; ad eamque subinde naturam non pertineret tanquam pars, supra cuius exigentiam, & debitum esset euectum tale donum.

Hypothesis 7.

34 Potissimus huius quaestionis scopus est, sternere viam ad aptè, exactèque definiendum ens supernaturale theologicum per comparationem ad naturam, supra quam illud dicitur esse.

Ignorata enim, aut posita in dubio tali natura, non potest certè cognosci conceptus obiectiuus relatus ad illam, qualiter per definitionem cognosci debet, ut est notissimum. Ex quo vnum valde notandum sequitur, supra eam omnino naturam debere in presenti ens supernaturale consistui, quæ planè, & aptè notum omnibus faciat conceptum respectuum eius; ita, ut definitio entis supernaturalis compacta respectu ad talem naturam non modo non sit nugatoria, & inepta ad declarandum definitum, sed ita stabilis sit, ac fixa, ut ab omnibus sine controversia recipi debeat. Definitiones quippe in scientijs principia sunt, quæ ante omnia fixa, statutaque apud omnes supponi debent; ne postea, dum rei per definitionem statuta proprietates erant querenda, aut in æquiuoco laboretur, aut inutiles, & de solo modo loquendi controversiæ reddantur, ut sepe videmus euenire non sine magno operæ, temporis, ipsarumque scientiarum dispendio. De quo plura sunt dicta à nobis in Pharo Scient.

Progressio ad resolutionem quaestionis.

35 Produxit paulò fufius prædicta omnia; tum quia doctrinam continent non contemnendam, & sepe tam in Philosophia, quam in Theologia vtilem; tum maxime quia eximie conferunt ad extricandas difficultates materiae presentis, quarum nonnullæ à Doctores parum videntur extricatae. Pergo iam ad resolutionem quaestionis.

Propositio vnica

36 **Natura, supra quam effertur ens supernaturale in quantum supernaturale, solas substantias existentes, atque eas possibiles, quæ æqualem quoad perfectionem cum existentibus, atque inferiorem essentiam habent, comprehendit cum accidentibus vtriusque debitis, siue connaturalibus.**

Hoc sensu accipio Doctores relatos pro prima sententiâ num. 8. Itaque non nego, entia supernaturalia, quæ de facto dantur, & multa ex parte possibilibus alias substantias superare, præter existentes, & possibiles eiusdem, aut inferioris essentia; sed assero, solum requiri, quod has superent, ut supernaturalia sint ea supernaturalitate, quæ nobis per fidem innotuit, & cuius dumtaxat fixam, statutamque definitionem præscribere possumus, prout methodus scientiæ requirit.

37 Probo igitur propositionem sic intellectam.

Primò; quia, ut in confesso est apud omnes, Scriptura, Concilia, & Patres, dum supra naturam extollunt entia supernaturalia, quæ dantur, dumtaxat loquuntur de natura existente, ac complectente omnes substantias, & accidentia naturalia creata; cum solum intendunt contra hereticos, huiusmodi entia dona esse Dei merè gratuita creaturis intellectualibus data, non solum supra earum vires, sed etiam ultra omne ius creationis, ultra omneque debitum oriundum à rebus de facto existentibus. Ergo, ut aliquid sit supernaturale in sensu, quo loquuntur Scriptura, Concilia, & Patres, fat est, quod sit supra vniuersam naturam de facto existentem, & consequenter supra eam possibilem, quam non potest non superare, quidquid superat existentem: qualis est solum, quæ æqualem quoad perfectionem, aut inferiorem essentiam cum existente habet. Donum quippe improporionatum per excessum, atque adeo indebitum naturæ existenti non potest non pariter improporionatum esse, & jode bitum, naturæ possibili æqualis essentia, magisque naturæ possibili essentia inferioris, ut constat. Cum tamen ex eo, quod aliquid naturæ ex his omnibus coalescent modo dicto indebitum sit, non bene inferatur, naturæ quoque superiori debere esse, ut satis etiam notum est. Ex quo patet, Scripturam, Concilia, & Patres, dum supernaturalia dona expressè efferunt supra naturam existentem, tacite, & virtualiter efferre illa supra naturam possibilem æqualis, aut inferioris rationis; non verò item supra superiorem, casu, quod ea sit possibilis.

Confirmo id ipsum, & probo secundo propositionem; quia si Deus creaturæ intellectuali existenti aliquid donum accidentale præter illa, quæ ex fide nouimus, eodem prorsus modo conferret, ac illa confert, gratis videlicet, & supra debitum integræ naturæ existentis, nemo Patrum, prætorumque Scholasticorum ambigeret collocare illud inter alia dona supernaturalia, quæ possumus; quantumvis nesciret, esset ne illud proportionatum, & debitum cuiusque substantiæ possibili excedenti intellectualem existentem in essentiali perfectione. Igitur ut aliquid iuxta sensum Patrum, prætorumque Scholasticorum sit supernaturale, fat est, quod sit supra naturam existentem, atque adeo etiam supra possibilem eiusdem, aut inferioris rationis.

Tertio probatur propositio; quia præter naturam assignatam nulla alia est excogitabilis, relata ad quam possit congruè, aptèque defini ens supernaturale, quæ tale. Igitur ea sola est, per comparationem ad quam non solum secundum doctrinam Conciliorum, & Patrum, sed etiam secundum rectam rationem, & scientiæ methodum est illud definiendum, & declarandum. Ut probem assumptum percurro imprimis, & rejicio sententias commemoratas supra à nig.

Etenim natura, supra quam extollitur ens supernaturale, omnes omnino substantias possibiles complecti non potest; ut censent Auctores relati pro secunda sententiâ. Primò; quia, ut infra q. 14. probabo, possibilis est substantia, cui visio beatifica, aliaque supernaturalia dona debita sint. Igitur hæc non sunt supra omnem substantiam possibilem. Secundò; quia, saltem est dubitabile, imò non parum inter Theologos controuersum, an talis substantia sit possibilis. Igitur perperam, & indifensè, antequam supponitur, eam repugnare, dum entia supernaturalia supra omnem sub-

stantiam possibilem asseruntur. Tertio; semel per definitionem statuto, quod ens supernaturalis sit illud, quod superat omnem substantiam possibilem, quæstio aliàs grauissima de possibilitate substantiæ supernaturalis prædictæ nugatoria efficitur, ac ridicula. Perinde enim est, eâ præmissâ definitione, ac si quæreretur, an sit possibilis substantia, quam non superet ens superans omnem omnino substantiam possibilem. Quarto; definitio entis supernaturalis data per naturam comprehendent omnem substantiam possibilem contra rectam scientiæ methodum litigio subest, eoque de modo loquendi, quale est quod quod versatur circa definitiones, vt n. 34. tangebam. Nequeunt enim nomine entis supernaturalis intelligere aliquid superans omnem possibilem substantiam, qui censent, aliquam esse possibilem, quam non superent illa entia, quæ ex necessitate fidei supernaturalia sunt asserenda. Quinto; qui semel statuunt, de conceptu entis supernaturalis esse omnem substantiam possibilem superare, probabili dubio, prudentique controuerstiæ exponunt veritatem catholicam, contra quam nec probabiliter dubitari, nec prudenter disputari potest. Quoniam, si tantum est ens supernaturalis, quod superat omnem substantiam possibilem, idem est dubitare, & controuertere, (quod probabiliter dubitant, prudentique controuertunt Theologi), an sit aliqua substantia possibilis, quam non superent visio beatifica, fides, charitas, & alia huiusmodi dona gratiæ; ac dubitare, an ista dona sint supernaturalia; cum tamen fide sanctum sit, ea supernaturalia esse. Malè igitur statuit secunda sententia, ens supernaturalis esse, quod superat omnem omnino substantiam possibilem.

41 Aliter peccat tertia sententia attributa per Ripal. Petr. Hurt. Quæ, cum fateatur, possibilem esse substantiam supernaturalem, cui dona supernaturalia debita sint, naturam, supra quam eleuat ens naturale, omnem substantiam existentem, & possibilem esse dicit impotentem suis viribus videre Deum. Sed malè. Primò; quia, suppositâ possibilitate substantiæ supernaturalis, compertum est, esse possibilem substantiam, cui fides diuina sit debita, non verò visio clara Dei, quæque propterea ita sit potens suis viribus Deo credere, vt Deum videre suis viribus potens non sit. Constat enim, excellentissimum donum, qualis visio est, disproportionatum, indebitumque posse esse substantiæ, cui donum longè inferioris notæ, qualis est fides, proportionatum est, & debitum. Igitur fides diuina non est supra omnem substantiam possibilem impotentem suis viribus videre Deum; cum tamen ea iuxta dogma catholicum ens naturale sit. Tandemque licet inferre in alijs supernaturalibus donis, quæ perfectione excedunt à visione beatificâ. Malè ergo definitur ens naturale per hoc, quod est, omnem substantiam existentem, & possibilem superare impotentem suis viribus videre Deum. Secundò; definitio ista, si bene inspicatur, nugatoria est: quia inepta est ad explicandam supernaturalitatem, visionis beatificæ; per quam tandem non explicatam explicat ceteras. Nam, cum sit idem esse aliquid naturale, & esse supra naturam, si quæram à te, quanam est natura, supra quam est quoduis ens naturale? Respondes ex tuâ definitione, ea, supra quam est visio beatifica: (nam esse visionem beatificam supra natu-

ram, & esse impotentem naturam suis viribus videre Deum, idem omnino sonat in materiâ præsentî). Quod si rursus interrogo, natura, supra quam est visio beatifica, quanam est? Aliud ex definitione nequis respondere, nisi, esse eam, supra quam est visio beatifica; quæ est aperta nugatio. Vel aliter. Si petam à te, quid est in visione beatificâ, esse supernaturalem? Respondes per definitionem esse, superare eam vires naturæ, cuius superat vires, aut esse improporcionatam, indebitamque naturam, cui est improporcionata, & indebita. Egregia profectò explicatio supernaturalitatis visionis. Idem nugacitatis vitium incurreret quælibet definitio entis supernaturalis data per ordinem ad naturam, quam superat quoduis aliud particulare donum ex ijs, quorum supernaturalitas per fidem diuinam nobis innotuit. Quanquam, si hoc esset infinitum omnium, non militaret contra illam argumentum priori loco à nobis factum contra istam tertiam sententiam.

Venio ad quartam, quæ est P. Ripaldæ dicentis, naturam, quam ens naturale superat, esse omnem substantiam existentem, & possibilem, quam existens viribus proprijs aut potest causare, aut quiditatiuè cognoscere. Sed non melius, quam alij. Imprimis enim supponit hæc sententia id, quod inter Theologos sub lite est, vt postea videbimus; nempe, substantiam naturalem nihil posse viribus proprijs cognoscere quiditatiuè, quod naturale sit. Quo fit, vt definitio entis supernaturalis iuxta sententiam istam compatiã eisdem incommodis pateat, quæ n. 40. opposuimus sententiæ secundæ. Nimirum anticipatè, re indiscussa, supponit, quod postea per otium est discutendum. Reddit nugatoriam quæstionem inter Theologos difficilem, & grauem. Est exposita litigio contra bonam methodum scientiæ. Ac denique probabili dubio, & controuerstiæ exponit veritatem catholicam. Hæc namque perinde sequuntur ex hac sententiâ, atque ex secunda, (vt consideranti notum fieret), eo ipso, quod definitionem entis supernaturalis compingit, supponendo proprietatem, de qua est inter Theologos controuersta vtrique probabilis, an ipsi enti supernaturali conueniat, vel secus; nempe, non esse illud quiditatiuè cognoscibile naturæ viribus.

43 Deinde, ista etiam proprietate entis supernaturalis suppositâ, in alia insuper absurda incidit sententia Ripaldæ. Primum enim definitio, quam enti supernaturali compingit, nugatoria est. Nam, cum aliunde nequeat discerni secundum doctrinam Ripaldæ, quanam substantia possibilis contineatur intra vires physicas, aut intentionales substantiæ existentis, & quanam non contineatur, nisi discernendo, quanam sit infra entia supernaturalia, & quanam ad eorum ordinem spectet; non magis profectò notificat conceptum entis supernaturalis, qui dicit, ens naturale esse, quod superat substantiam existentem, & eam possibilem, quæ viribus existentis causabilis est, aut cognoscibilis quiditatiuè; quam, qui dicit, ens naturale esse, quod superat substantiam existentem & eam possibilem, quam ipsum superat. Vtque clariùs nugationem in vitioso circulo videas, quare à Ripaldâ, quanam substantia possibilis est cognoscibilis quiditatiuè ab existente? Dicet profectò ex doctrinâ suâ dispnt. 10. omnis ordinis naturalis, supra quam dona supernaturalia

constituuntur. Quare iterum, supra quam substantiam constituuntur supernaturalia dona? Respondet modo disp. 3. supra existentem, & possibilem, quæ est cognoscibilis quiditatiuè ab existente. Ecce explicatum idem per idem circulariter. Ad hæc, substantiæ quiditatiuè cognoscibiles viribus existentium aut sunt reipsa, quæ superantur à solis donis supernaturalibus de facto existentibus; aut quæ superantur etiam ab omni ente supernaturali purè possibili. Neutrum dici potest sine absurdo, vt paulò post ostendam, nisi recidatur in meam sententiam, à qua longè abest Ripalda. Ergo.

44 *Iam verò secunda explicatio eiusdem Ripaldæ proposita supra quinto loco non magis rem expedit, quam aliæ: quia nititur in eâ suppositione, quam facit ex doctrinâ à se tradendâ disp. 2. nimirum, ens supernaturale ex conceptu suo absoluto esse, quod cum gratiâ iustificante aliquo modo connexum est. Quæ tamen suppositio & falsam, & impossibilem esse infra q. 4. monstrabo. Quo explicatio hæc posterior Ripaldæ penitus corrui.*

45 *Restat sexta Recentiorum sententia n. 13. relata, quæ sanè satis apertè videtur suam falsitatem, suamque ad rem insufficientiam præ se ferre. Imprimis epim falsum est, ea, ex quibus aggregatum quoduis coalescit, ad inuicem sibi debita esse; alioquin continuò Deus naturæ iuribus contraireret, quòd cætera entia possibilea non creat, quæ aggregatum aliud cum existentibus componeret; quinimo, creatio quouis aggregato rerum finito, non posset non per quoddam genus miraculi iura ipsarum rerum infringere, non creando plures, quas posset. Quod est chymericum, & inauditum. Ratio à priori. Quia coalescere ex rebus existentibus aggregatum quoddam per accidens, ne minimum quidem sufficientis tituli habet, vt aliæ alijs debita sint, Quod autem addunt Recentiores, teneri Deum ad habendum effectum simplicem circa ea, quæ non producit, cum debita sint existentibus, etiam est falsum, Quia supposito, quòd Deus per efficacem affectum huiusmodi debita naturalia non soluit; necundè remanet in eo obligatio volendi soluere illa simplici affectu. Tametsi de facto talem affectum fortasse sine obligatione concipiat, quatenus de se, & præscindendo à circumstantiis aliud poscentibus, propensam habet voluntatem ad semper illa seruanda iura naturæ. Quòd si verò, vt Recentiores philosophantur, ex eo præcisè, quòd vna substantia cum aliâ aggregatum componit, eam aliquo modo perficit, & ipsi est debita; substantiæ etiam supernaturales possibilea existentibus erunt debita, cum quibus, si darentur, aggregatum componerent. Quo fiet, vt natura, supra quam ponunt hi Recentiores ens supernaturale, ipsum inuoluat ens supernaturale. Quod est absurdum. Ex quo etiam patet insufficientia sententiæ eorum.*

46 *Ecce impugnatos modos, quibus Auctores signant naturam, supra quam effertur ens supernaturale, sub quorum ferè impugnationem omnes alij excogitabiles cadunt. Etenim huiusmodi natura aut ponitur in aliquo, quod entia supernaturalia certò non superant: & sic definitio per talem naturam data certò erit falsa, seu non conueniens definito. Aut ponitur in aliquo, de quo est controuersa, an superent; & sic definitio tum litigiosa, tum rationabilem controuersiam eludens, tum rem controuersam imma-*

turè supponens erit iuxta dicta n. 40. Aut denique ponitur in eo, quod reuera superant vel omnia entia supernaturalia cognita ex fide, vel aliqua, aut aliquod eorum, vel omnia omnino tum cognita, tum possibilea. Et sic vt minimùm in definitione datâ per talem naturam nugacitas erit ponderata n. 41. Quia semper aut de aliquo, aut de singulis entibus supernaturalibus dicendum, erit, idcirco esse supernaturalia; quia superant naturam, quam superant, & quæ capita reuocantur omnes modi diuersi à nostro excogitabiles signandi prædictam naturam. Nostrum autem ab omnibus aliorum vitijs, absurdis, seu incommodis exemptum, & immunem esse manifestè conspicitur. Nam definitio entis supernaturalis per illum compacta neque est falsa, nec litigiosa, nec supponens aliquid controuersum; cum constans, & in confesso apud omnes sit, ens supernaturale omnem substantiam existentem possibilemque, aut æqualis, aut inferioris essentiæ superare. Neque est vltatenus nugatoria; cum explicet definitum per id, quod aliunde notius est, absque omni circulo vitioso; quale est aggregatum ex substantijs existentibus, & possibilebus æqualis, & inferioris rationis. Ex quibus satis, superque probatum manet assumptum, argumenti tertij facti ad probandam propositionem n. 39. Quo posito, consequentia facta ibidem euident est.

47 *Probo iam quartò propositionem, Quia natura, supra quam constituuntur entia supernaturalia quoad modum, qualia sunt miracula, solum amplectitur entia naturalia existentia; nemo enim non appellaret supernaturale miraculum factum supra vires, & debitum totius collectionis talium entium. Sed entia supernaturalia quoad modum, & quoad substantiam respectiue ad eandem naturam constitui debent; neque enim ex parte naturæ, quam superant, sed ex parte modi eam sperandi discriminantur, vt apud omnes in confesso videtur. Ergo natura, supra quam est constituendum omne omnino ens supernaturale solum entia naturalia existentia, & consequenter possibilea æqualis, aut inferioris rationis debet completi.*

48 *Cæterum contra statutam propositionem quædam obijci possunt. Primum sic ex Ripaldâ disp. 3. sec. 1. Si quis assereret, gratiam iustificantem, lumen gloriæ, & reliqua dona supernaturalia substantijs possibilebus existentium perfectionem excedentibus connaturalia esse, non audiretur impunè in Catholicorum Scholis; quamquam collectionem omnium existentium superare tueretur. Ergo ad supernaturalitatem vltra substantias existentes, possibilea etiam existentibus perfectiores vincendæ sunt. Distinguo antecedens. Si quis assereret, gratiam iustificantem, &c. non audiretur impunè, &c. quòd aliquid contra doctrinam Ecclesiæ, aut Sanctorum Patrum assereret; nego. Quòd aliquid temerè, & contra rationem proferret; concedo. Et nego consequentiam. Etenim, cum ex definitione Ecclesiæ, & Patrum doctrinâ solum habeamus, gratiam iustificantem, & cætera dona supernaturalia, quæ noscimus, excedere vires, & debitum naturæ de facto existentis, vt ipse Ripalda fatetur; ex eoque dogmate per consequentiam necessariam solum sequatur, huiusmodi dona naturam possibilem æqualis, aut inferioris essentiæ cum existente superare. Certè, qui diceret, dicta dona naturam possibilem superiorem, siue*

substantias possibiles perfectiores non superare, nihil contra doctrinam Ecclesie, & Patrum assereret. Vti non asserunt eiusdem Ripaldæ opinione, qui censent, esse possibiles substantias, quibus connaturalia sint, & debita; quasque proinde non superent dona prædicta. Quippe dogmati Ecclesie, & Patrum æquæ perfectio contraibit, aut non contraibit, siue infra plures, siue infra omnes substantias possibiles perfectiores existentibus colloceat quis dona supernaturalia, quæ noscimus. Loquetur tamen temerè, & contra rationem, si infra omnes; non item, si infra aliquas colloceat. Temerè quidem: quia sine fundamento. Contra rationem autem: quia vel minimum donorum supernaturalium, quæ ex fide noscimus multa alia possibilia minus perfecta habet sub se ante peruentum ad collectionem donorum naturalium. Quo fit, vt, signata quavis substantia possibili, cui tale donum debitum sit, nequeant non esse infra illam alia possibiles, quibus donum ipsam per excessum improporcionatum sit, & indebitum, antequam perueniant ad existentes. Cum quibus omnibus fiat, dona supernaturalia, quæ noscimus, relatè ad solas substantias existentes, possibilesque æqualis, ac inferioris rationis constitui in esse supernaturalium: quia, vt fiat supernaturalia, fat est, quod superent istam naturam; tamen ex peculiari differentiâ amplioem vnumquodque eorum, ac perfectioem superet. Alioquin, cum de ipsius Ripaldæ sententiâ, quò perfectius est ens naturale, eò plures substantias possibiles superet; si per ordinem ad naturam, quam vnumquodque reuerà superat, definitio supernaturalis entis esset tradenda, tot definitiones, quot sunt entia supernaturalia tradendæ essent. Quia nullum fermè superabit reuerà eandem naturam, quam aliud. Essentque præterea definitiones hæc nugatoriæ, vt probant argumenta superius facta.

49 Secundo obijcit Ripaldæ. Multi sunt Angeli possibiles, qui superant omnes substantias existentes, & tamen non sunt supernaturales. Igitur ens naturale non est, quod superat substantias existentes; nisi alias insuper possibiles superet existentibus perfectiores. Vt huic argumento, & similibus responsum consentaneum, communi mori loquendi exhibeam, suppono, Theologos, præsertim recentiores, dum disputant de possibilitate substantiæ supernaturalis, non agere de quavis substantia possibili, quæ consentaneè ad nomenclaturam donorum supernaturalium acceptam ex Concilijs, & Patribus iure supernaturalis substantia potest, & debet appellari. Sed, ne controuerfia ad solum loquendi modum mentis vtiliter diuertat, de eâ dumtaxat substantia determinatè agunt, cui donum aliquod naturale eorum, quæ ex fide nouimus, debitum sit. Itaque quærent, & discutunt, an sit possibilis substantia, cui visio beatifica, gratia sanctificans, habitus fidei, aut aliquod aliud ex donis, quæ supernaturalia noscimus, proportionatum sit, ac debitum, atque adeò connaturale: & talem substantiam dumtaxat consueuerunt supernaturalem vocare. Quibus vt morem geram, duplicem substantiam supernaturalem arbitror distinguendam. Alteram, cui donum aliquod naturale eorum, quæ de facto dantur, per fidemque innotuerunt, debitum sit: & hanc theologice supernaturalem licebit appellare: Alteram, cui debitum sit aliquod ens naturale aliorum, quæ ratiocinatione, & discursu deprehendimus possibilia: & hanc non incongruè distinctionis gratiâ supernaturalem philosophicè

vocauerimus. Dico igitur, hoc supposito, ad argumentum factum, multos esse Angelos possibiles, eos, qui de facto existunt, perfectione excedentes: qui tamen nullatenus sunt supernaturales theologice, vt pote quibus nullum supernaturale donum eorum, quæ ex fide nouimus, debitum est. At dici illos, & verè esse supernaturales philosophicè, nihil est, quod prohibeat: prout iam iam latius expono circa argumentum tertium.

Tertio enim potest sic argui contra nostram propositionem. Nulla est substantia superioris, atque perfectioris essentia, cui non sit proportionatum, ac debitum aliquod accidens, quod sit improporcionatum per excessum, atque adeò indebitum substantiæ inferioris, atque minus perfectæ essentia. Ergo nulla est substantia possibilis perfectione superans omnes substantias existentes, cui non sit debitum aliquod accidens simpliciter supernaturale. Patet consequentia. Quia ex nostra doctrinâ, vt aliquod accidens sit simpliciter supernaturale, fat est, si per excedentem improporcionem indebitum sit omni substantiæ existenti, & consequenter omni possibili æqualis, aut inferioris rationis; quantumuis illud debitum sit, & connaturale cuius substantiæ superiori. Igitur nulla est substantia possibilis superior perfectione existentibus, quæ non sit supernaturalis simpliciter. Quod est inauditum in Scholis, cum vix vna, aut altera earum talis ab aliquibus Theologis reputetur; nec sine ingenti plurimorum contradicitione. Respondeo, esse quidem inauditum in Scholis, quod omnis substantia possibilis perfectione superans existentes, asseratur supernaturalis supernaturalitate theologica, de qua solum est controuerfium inter Theologos, an vni, aut alteri substantiæ ex possibilibus conueniat. Supernaturalitate verò philosophica, de qua hæcenus tam distinctè Theologi non tractauerunt, non est, cur ipsi recusent vocare supernaturalem omnem substantiam possibilem substantijs existentibus perfectioem. Quandoquidem iuxta communem phrasim substantia supernaturalis asseritur, cui accidens supernaturale debitum est, & iuxta Patres, & Concilia omne accidens toti naturæ existenti indebitum supernaturale simpliciter vocari debet, vt ostendimus: neque iuxta bonam philosophiam negari potest, esse possibile accidens, cuius substantiæ possibili superiori existentibus debitum, quod toti naturæ existenti indebitum sit.

QVÆSTIO III.

Quo pacto definiri debeat ens naturale, per comparationem ad naturam, quam superare dicitur.

51 **Q**uod inter differendum quæ præced, sæpe posuimus, modò ex professio statuendum. Scot. q. 1. prologi 8. *Ad questionem, & in 4. dist. 10. q. 8. 9. Contra rationem, & cum eo Scotiæ communiter ens naturale definiunt, quod vires actiuas naturæ excedit, quantumuis intra passiuas eius contineatur. Videantur Aureol. in 1. dist. 41. q. 1. art. 3. Philip. Faber disp. 3. prologi, & disp. 8. cap. 2. Basilius, Guillelm. de Rubione, Bargius, Tartaretus, Antonius Andreas q. 1. & 2. prologi, Herrera dist. 1. q. 5. Rada contr. 1. art. 1. Solia q. 1. prolog. art. 8. & alij. Quibus adde Scotum*